

Danielpa Qillqan — Tawa Chunka Tawayoq Número

*Chinkasqa Sapiykunata Rikuchispa: William Millerpa Profetik
Suyunchasqankuna hinallataq Adventismopa Qhipa P'unchayninkuna*

Jeff Pippenger
2024-01-08

William Millerpa hatun yachachisqan cheqaq-kunata Adventismopa tawa miraykunampi pakasqa karqan. Chay hatun yachachisqa cheqaq-kunapa kutichisqanqa paypa iskay kaq musquyninpi churakusqa kashan, hinallataq Bibliapi hinaspa Profecía Espíritu nisqapi kutikachaqta sut'inchasqa kashan imaynachus Diospa qhepa p'unchawkunapi llaqtan runakuna ruwanankupaq churasqa llamk'ay kasqanta. Millerpa musquyninqa sut'inchay imaynapis allpa pichaq runa alhajakuna kutichiptin, chaykuna inti-manta chunka kuti aswan k'anchariqta llihipinqa.

Hawan qillqaqa Millerpa marco-ninqa iskay ch'usaqchay atiyuniyukunata reqsiypi sayarqan: ñawpaqta paganisumu, chaymanta papalisumu; hinaspataq apóstol Pabloq rimarisqan, Tesalonicenses qillqapa iskay kaq capitulonpi, Millerpaq chay marco-ninpaq anclata qusqan. Chaypi Pablon sut'inchay pagan Romaqa papadota atiyuniyuman wichariyta hark'arqan, pagan Roma chinkachisqa kanankama. 2 Tesalonicensespi hinallataq Pablo Future for Americaq marco-ninpaq anclatapas qorqan, “huch'a runa” nisqa chay capitulopi, Daniel qillqapa chunka hukniyuq kaq capitulonpi, kimsa chunka suqta kaq versículopi, kikinman hatunchakusqa rey hina rikuchisqa kasqanta sut'inchaspa.

Ancha allin qhawariyqa kananmi yachaypa yapakuynin, ñawpaq angelpa hinaspa kimsakaq angelpa kuyukuyninpi, cheqaqta tinkisqa kasqanta Pabloq testimoniowan Tesalonicenses qelqapa iskay ñiqin kapitulonpi. Tukupay pacha chayamusqanpi 1798 watapi, hinaspa 1989 watapipas, Danielpa qelqan kicharisqa karqa; chaymi qallarisqa huk kinsa pataman rakisqa pruebayninqa. Chay pruebayninqa sapa kuti iskay laya yupaychaqkunatan rurayta apamun, chay historiakunapi maypichus Danielpa qelqan kicharisqa kashan. Ancha allin qhawariyqa kananmi Pabloq qelqasqankunata tinkichispa yachaypa yapakuyninwan tukupay pacha chayamusqanpi, imaraykuchus chay kikin kapitullapim Pablo waqyaykun: “cheqaq kaypa munakuyninta” mana chaskiqkun, Diosmanta kallpayoq pantayman urmachiyta chaskinqaku. Chay kallpayoq pantayman urmachiyqa Danielpa qelqapa chunka iskayniyuq kapitulonpi mana allinkunaman apamusqa kaqmi, yachaypa yapakuyninta qhesachaqkunaman. Iskay historiapiipas chay kallpayoq pantayman urmachiyqa aswan chiqanta Adventismomanta rimashan.

“Mayqinman urapi qhawariq, llaqa runakunapa sonqonkuta ñawinchariq, hatun k'anchayniyoq kasqankumanta kayhinata nin: ‘Mana ñak'arichkankuchu, mana mancharisqa, mana t'ukurisqachu kawsayninkupa allin mana allin kasqanrayku, espíritu hinallataq.’ Ari, kikinkupa ñanninkuta akllasqanku, chay millay ruwayninkupitaq sonqonku kusikurqan. Noqapas pantasqankuta paykunaman akllasqa, manchakusqankutataq paykunaman apamusqa;

imaraykuchus waqyasqaypi mana pipas kutichirqanchu; rimasqaypi mana uyariwarqankuchu; aswanpas ñawpaq ñawiyapi mana allin ruwayta ruwarqanku, mana kusionqaypi kaqtaq akllarqanku.’ ‘Diosqa kallpayoq pantachiyta paykunaman kachamunqa, llullaqta creenankupaq,’ cheqaq kay munakuyninta mana chaskisqankurayku, salvasqa kanankupaq, ‘aswanpas mana chanin kaypi kusikurqanku.’ Isaías 66:3, 4; 2 Tesalonicenses 2:11, 10, 12.”

Yachachiq hanaq pacha runaqa tapurqan: “¿Ima aswan kallpayoq pantasqaqa yuyayta llullachinman, allin cimientopi sayachkanki nispa, Diospas rurayniki chaskisqan nispa rikurichisqaykimantaqa, chiqaqpiqa achka imakunata kay pachaq kamachikuyninman hina rurashaspayki, Jehovápaq contranpi huchallikushanki chayqa? ¡Ay!, hatun llulla pantasqaymi, sonqota hap’iq musphachikuymi, chayqa yuyaykunata apaykukun, runakuna huk kuti chiqaq kaqta reqsisqankumanta qhipaman, Diosta yupaychasqankupaq rikch’ayninta espiritunwan atiyinwan pantaspa; imaynachus qhapaq kasqankuta, imaykunaqwanpas yapasqa kasqankuta, imatapas mana pishisqankuta yuyanku, chaymantaqa chiqaqpiqa llapa imapipas pishiq kashanku.”

“Diosqa mana cambiasqachu paypa cheqan sirviqninkunapaq, paykuna p’achankuta mana qhelliuyuqta waqaychaspa kashaqtinku. Ichaqa achka runakuna waqachkanku: ‘Thak kaywan qespichisqa kay,’ nispa, chaykamataq usqhaylla chinkachiy qampaq hamushan. Mana tukuy sunquwan arrepentikuy kaptinqa, mana runakuna sonqonkuta huchankuta willakuspa urayachikuspanku, chaynataq cheqaqta Jesúsipi imayna kasqanta chaskispankuqa, hanan pacha manapuni haykunkachu. Ñuqanchikpa chawpinchikpi llimphuchakuy ruwakapuqtinqa, manaña samayllapi tiyasaqchu, qhapaq kasqanchikmanta, imaymana kaqniyuq kasqanchikmanta hatunchakuspa, mana imatapas necesitaykuq hina nispachu.”

“¿Pitaq cheqaqtapuni niyta atinman: ‘Quriyku ninapi pruebaskasqam; p’achaykukunataq kay pachawan mana qhelliychasqachu kanku?’” Rikurqani Yachachiqniykuta sutillapi chiqap kashaqhina nisqa allin kaypa p’achankunaman señalaspa. Chinkachispa chaykunata, ukhumanta qhelli kayta qawachirqan. Hinaspan niwarqan: “¿Manachu rikunki imaynatas paykuna hatunrikuspa qhelli kayninkuta, ch’usaq ch’akiq kasqankutaq pakasqanku? ‘¿Imaynataq cheqaq llaqtam warmi wachuqman tukupun?’ Taytaya wasinmi rantikuy wasiman tukusqa, maymantachus diosmanta hamuq kayninpas k’anchayninpas ripusqa. Kayraykun pisi kallpallan kachkan, kallpataq mana kanchu.” Testimonies, volumen 8, 249, 250.

Adventismoqa “llaqta fidel” karqan 1844 watapi Chawpi Tuta Qapariyta willakusqanpacha. 1863 watakamataq, William Millerpa ministerionninwan sayachisqa “cimientos” nisqakunata chinkachiyta qallarín. Maypachachus qallarikurqanku cimientospi cheqaq yachachikuykunata waqllachiyta, chayhina llulla alhajakunaqwan qolqekunaqwan pakaspa, musuq cimientu ruwasharqanku. Chay llamkayta qallariqkuna, hunt’achiqkuna, kunankama riqsichiqkunaqa, Profecía Espiritu qelqasqanpi sut’inchasqa kanku “hatun k’anchayta chaskiqkuna” nispa.

Paykuna ñawpaqta charisqanku “hatun k’anchayqa”, Millerpa musquyninpi rikuchisqa karqa casket ukupi kaq anillukuna hina, chay casketta Miller churarqa wasinpa chawpinpi kaq mesa pataman, chaymanta k’anchaspa aswan lliphipirqan “intiyanta” nisqaqa. Chayraq cita nisqa

pasajepi, Hermana White sut'inchán, “hatun k'anchayta chariqkuna” nispa, ichaqa “kikinkupa ñanninkuta akllasqanku.”

1863 watapi huk ñan musuqta akllakurqanku. Payqa nin: “huk sumaqta ayqechiq llullakuy, chaymi runakunapa yuyayninkunata apaykukun, cheqaqta huk kuti reqsisqakunaq Diosman yupaychaypa rikchayninta paypa espirituwan atiyinwan pantaspa; chaymanta qapaq kashankuta, imaymanawan yapasqa kashankuta, mana imapas faltasqanta yuyaspa, ichaqa cheqaqpíqa llapan imapaspa muchuyninpi kashanku.”

Payqaqa Laodicea hina kasqanta reqsichkan, mayqintachus paypas qosanwanpas 1856 watapi kasqanta reqsirqanku. Chaymanta qanchis wata pruebaykusqa karqanku, ichaqa 1863 watapi chay pruebayta mana atiparqankuchu, hinaspan qallarisqanku llulla cimientota sayarichiyta, mayqinchus apamun Pabloq Thessalonikakunaman qillqasqan waqyay willakuyninpi nisqan sinchi pantasqa yuyayta. Pabloq Thessalonikakunaman qillqasqanpi waqyay willakuyninqa huk ancla hinam Adventismoq qallariyninpaqpas tukukuyninpaqpas, hinaspan allinllata tupanchakun Millerpa musquyninwan, mayqinchus rimarin Adventismoq qallariyninmantawan tukukuyninmantawan. Paypa musquynin reqsichinmi, may pachachus ñawpaq kaq cheqaq-kay quri rumi-kuna kutichisqa llamk'ay hunt'asqa kanqa chayqa, chay cheqaq-kaykunam chunka kuti aswan llihipinqa, imaynatachus ñawpaqta llihipirqanku Chawpi Tuta Waqyaypi Adventismoq qallariyninpi. Imaynatataq Millerpa hamut'aynin kunanqa aswan achka llihipinman, imaynatataq pay ñawpaqta cheqaq-kayta reqsirqan chaymanta?

Habacuc capítulo iskaypi kaq ishkaq santu qillqakuna patapi achka cheqaqkuna rikuchisqa kanku. Chay cheqaqkunataqa Millerpa musquyninpi kuyay ancha chanin rumiwan rikuchirqan, paykunapa qhepa p'unchaykunapi, Chisichakuy waqyay ñawpaqmanraq, tukuyinpi kutichisqa kananpaqmi karqan. Llullaq chanin rumikuna, Millerpa musquyninpi ventanamanta apasqa kaqkunaqa, iskay imatawanmi rikuchin: hukmanta, Adventismo ukhuman apamusqa llulla yachachikuykunata, llulla cimentota ruraypaq, hinallataq cheqaq cimentota pakaypaq; hukmantaq, chay llulla cimentota hunt'achiq llulla yachachikuykunamanta mana saqeyta munakuna runakunatapasmí rikuchin. “Sapa p'unchay kaq” nisqaqa William Millerpa cheqaq kaypa marconninpaq anclanmi karqan, mayqinchus qallariy cimentota sayarichirqan; hinaspan qhepa p'unchaykunapi “sapa p'unchay kaq” nisqaqa, mana paganismollatachu, imaynachus Miller allinta reqsirqan hina, aswanpas llulla cimentota paqarichiq hatarikuypa unanchanmi.

Biblia, Profecía Espiritun, hinallataq historiapas llapallanmi qhawaykuchkan 1798 watamanta 1844 watakama juiciopa horanmantap qapariyta, chayqa William Millerpa tarisqan hinaspa willasqan mensajepa willakuynin kasqanta. Chayraykun chay kuyuriyninqa “movimiento millerita” nisqa sutichasqa. Yuyayman hinaqa, chay kuyuriyta ñiqichayqa, 1798 watapi paqarisqa k'anchayta ñiqichaymi, chaytaq Daniel riqsichirqan yachaypa yapakusqan kasqanta.

Isaiasmí riman Efrainpa machasqa runakunamanta, hinaspan chay machasqa runakunata reqsichin Jerusalén llaqtapi runakunata kamachiq asipayasqa qharikuna kasqankuta. Isaiasmí reqsichin mana chiqap vinuwan machasqa kasqankuta, aswanpas espirituymanta vinuwan machasqa kasqankuta. Bibliapi espirituymanta vinoqa, contexto nisqaman hina, chiqap yachachiy utaq llulla yachachiy

kanan. Efrainpa machasqa runakunaqa llulla yachachiywan machasqañam, chayqa Babiloniapa vinonmi, imaynachus Tiro llaqta qharipay warmiwan rikuchisqa Apocalipsispa chunka qanchisniyuq kapítulonpi, hinallataq Belsasarpa qhipa tuta kusikuy fiestampi rikuchisqa hinam.

Isaiasqa reqsisqa Jerusalén llaqtapi runakunata kamachiq burlakuq qhari runakunaman hamuq espíritu machasqaypa ruwayninkunata.

Qankunata sayachikuychik, hinallataq musphachikuychik; waqyaychik, ariy waqyaychik: machasqakuna kanku, ichaqa mana vinowanchu; tanqanakunku, ichaqa mana sinchi upyanawanchu. Señorqa qankunaman hich'amusqa puñuy-jatun musphaypa espiritunta, hinaspa ñawiykichistapas wisq'asqa: profetakunata, kamachiqniykichiskunata, rikuyqokunatapas pakasqa. Llapa rikuyqa qankunapaq tukusqa huk sellasqa libroq siminkunahina; runakuna yachaqman qunku, nispa: “Kayta ñawiriy, ama hina kaptinqa,” nispa; paytaq nin: “Manam atiniychu; sellasqañam,” nispa. Hinaspa libroqa mana yachaqmanpas qusqa, nispa: “Kayta ñawiriy, ama hina kaptinqa,” nispa; paytaq nin: “Manam yachaqchu kani,” nispa. Chayrayku Señorqa nirqan: Kay llaqtayqa siminwan qayllaykamuwan, labionkunawanpas yupaychawanku, ichaqa sonqonkuta karullaman qarqusqaku noqamanta, noqaman manchakuyñataq runakunapa kamachisqan yachachiyllam; chayrayku, qhawariychik, noqaqa kay llaqtapi ruwasqa huk admiraypaq ruwanakuyta, ariy, huk admiraypaq ruwanakuyta hinallataq musphayta: yachaqninkupa yachayninqa chinkapunqa, yuyaysapa runankupa hamut'aynintaq pakasqa kanqa. Ay paykunaman, pichus umallapi maskanku consejonkuta Señor-manta pakayta, ruwasqankutapas tutapi kachkanku, hinaspa ninaku: “Pitaq qhawawanchik?” “Pitaq reqsiwanchik?” nispa. Cheqaqtapuni, imakunata umanchaykichikmanta uraychanaykichikqa alfareroq t'urunhinam yupasqa kanqa: ¿ruwasqachu ruwagninmanta ninman, “Manam payqa ruwawasqachu”? utaq formanakuqchu formagninmanta ninman, “Manam hamut'ayniyuqchu karqan”? Isaías 29:9–16.

Pañi Whiteqa kay versículokunata citaqtinmi, chaymanta yapayta nin:

“Kaypi llapan rimaykuna hunt'asqa kanqa. Wakinkunaqa mana Diospa ñawpaqenpi sonqonkuta pisiynichkankuchu, manataq allin sayasqa puriyta munankuchu. Cheqaq munayninkuta pakankun, urmasqa angelwanmi huñunakuypi qhepankun, payqa llullaqta munan hinaspa rurán. Awqaqa espiritunta churaykun chay runakunaman, piqkunatataq llamk'achiyta atin, chay wakin tutayaypi kasqakunata pantachinankupaq. Wakinkunaqa mast'ariq tutayaywan hunt'aykachasqa hina rikurinkun, cheqaqtaq pantayrayku saqisqaña kachkan. Profeciapi reqsichisqa p'unchayqa chayamunña. Jesucristoqa mana unanchasqachu. Jesucristoqa paykunapaq huk willakuylla kashan. Kay pachapa historiannin kay k'uchupi, achkha runakunaqa machasqa runakuna hina ruranku. ‘Qankunallaña suyaychis, hinaspa musphaychis; waqyaychis, ariy waqyaychis; machasqañam kankichis, ichaqa mana vinowanchu; iskayasqañam purinkichis, ichaqa mana sinchi upyanawanchu. Señorqa qankunamanmi ancha puñuyta espiritunta paraqchisqa, ñawiykichistataq wichqarpusqa. Profetakunata, kamachiqniykichiskunata, rikuyta atiqkunatataq taparusqa.’ Achkha runakunamanmi huk espíritual machay uraykusqa, paykunapaq yuyanku hatunchasqa kanankupaq akllasqa Diospa runankuna kasqankuta. Religioson iñiyninkuqa kay Escritura nisqanpi rikuchisqa hina kashan. Chaypa kallpan ukhupiqqa mana chiqanta puriyta atinkuchu.

Ruwasqankupi q'ewi ñankunata ruranku. Hukmanta hukmanmi urmachkanku, kayman chaymanmi muyurinkun. Señorqa paykunata ancha kuyapayawanmi qhawan. Cheqaqpa ñannintaqa mana reqsirqankuchu. Yachay-simipi yuyaymanakuywan ima ruwanakunata wakichiqkuna kankun, hinaspa pichkuna yanapananku karqan, espiritupi sut'i qhawayniyoq kasqanrayku, paykunallataq pantasqa kachkanku, hinaspa mana allin ruwasqata kallpachachkanku.”

“Kay qhipa p'unchaykunapi ima pasakusqankunaqa utqayllam sut'inchasqa kanqa. Kay espiritista llullachikuykuna imas kasqankuman hina cheqaqtapuni rikuchisqa kaptinku,—millay supaykunapa pakasqa rurayninkuna kasqankuta,—chaykunapi ruwanasqankuta ruwasqa runakunaqa yuyayninkuta chinkachisqa runakunahinam tukunqaku.

“Chayrayku Señorqa nin: Kay llaqtaqa siminwanmi qayllaykaman hamun, llaqtanwanmi yupaychan, ichaqa sonqonkuta karunchasqankumanta; ñoqaman manchakuyñinkuqa runakunapa kamachisqan yachachiylam. Chayrayku, qhawariy, ñoqaqa kay llaqtapi huk musphay ruwayta ruwasqa, arí, huk musphay ruwayta, huk admirakuytawan; yachaqninkupa yachayninqa chinkapunqa, entendisqan prudente runakunap yuyayninqa pakasqa kanqa. Ay paykunamanta, pipas Señor-manta yuyayninkuta pakayta aswan ukhuman maskaqkunamanta; ruwasqankupas tutupim kachkan, hinaspa ninaku: “¿Pita qhawawanchik? ¿Pita yachananchik?” Cheqaqtapuni imakunata kutichisqaykichikqa manka ruraqpa ñiqin allpa hinam yupasqa kanqa. ¿Ichuqaqa rurasqa kaq ninmanchu ruraqninmanta: “Manam paychu ruwarqan ñoqa”? ¿Utaq kamarisqa kaq ninmanchu kamariqninmanta: “Manam payqa entiendeyniyuqchu”?”

“Rikuchiwam qhawachisqa kani ñuqanchikpa kawsayninchikpi kay kikin imayna kaqkunawan ña tinkusqanchikta, chaymanta kunanpas tinkusqanchikta. Runakuna, achka k'anchayta hinaspa musphay atipana allin qhawaykunata chaskiqkuna, pushaqkunaq siminta chaskirqanku—yachaysapa kasqankuta yuyaykuk, Señorpa aswan anchata favorninwan hinaspa bendicionninwan saminchasqa karqanku; ichaqa kikinkuta Diospa makinmanta hurqukuspa awqapa filankunaman churakurqanku. Kay pachaqa llulla rikch'achisqa pantachiykunawan hunt'achisqa kananmi. Huk runa yuyay, kay pantachiykunata chaskispa, huk runa yuyaykunapi llamk'ananmi, paykunaqa Diospa cheqaq kayninpa ancha chanin willakuy evidenciankunata llullaman tukuchirqanku. Kay runakuna urmaq angelkunawan pantachisqa kanqaku, maypachachus paykuna cheqaq sonqowan waqaychaqkuna hina sayanankukama, almanakunapaq qhawarispas, cuentata qunanankupaq hina. Paykuna maqanakuykupa armankunata saqerqanku, hinaspa pantachiq espiritukunaman uyariyta qallarirqanku. Diospa yachachikuyninta manakunaqpaq tukuchinku, hinaspa paypa amonestacionninkunatawan anyayninkunata qipanman churanku; sut'inmi Satanaspa ladonpi kanku, pantachiq espiritukunaman hinaspa supaykunapa doctrinankunaman uyarispa.

“Kunanqa runakunaman hamun espiritupi machasqa kay, mana allinchu sinchi upyaypa kamachisqan runakuna hina wiksaykuspa purinankupaq. Juchakuna, mana allin ruraykuna, qhatu qillqaypi llullakuy, engañoskuy, mana chaninnaq ruraykuna ima, kay pachata hunt'achkan, hanaq pacha kuryaq wasikunapi hatarikuq umalliqpa yachachisqanman hina.”

“Historiaqa yapamantanmi kutimunanqa. Munaymanmi sut'inchayta imakunaq qaylla hamuq p'unchaykunapi kananta, ichaqa pachaqa manaraqmi chaychu. Wañuqkunapa

rikch'akuyninkuna rikhuringa, Satanaspa yachaysapa llullakuyninwan; askha runakunaqmi huñunakunqaku chay llullata munaspa rurajwan. Llaqtanchik runakunata yuyaychani allin allinpuni ñuqanchik ukhupipis wakinqa iniyanta sapanchakunqaku, pantachiq espiritukunatawan supaykunapa yachachikuyninkunatapas uyarispa; paykunaraykuqmi cheqa kaqqa mana allin simikunawan rimachisqa kanqa.” Battle Creek Letters, 123–125.

Llapa profetakuna, Isaiaspas Hermana Whitepas ima, qhepa punchawkunata reqsichkanku. Kay punchawkunapi Adventismopa umalliqninkuna “Satanaspa ladonpin cheqaqtapuni kachkanku, pantachiq espiritukunatawan supaykunapa yachachikuykunatapas uyarispanku.” Hermana Whiteqa huk willakuyta churarin nispa: “Kay espiritista llullachikuykuna cheqaq kasqankuman rikuchisqa kaptin,—mana allin espiritukunapa pakasqa llamkayninkuna kasqankuta,—chaypi ruwasqa kasqankuqa yuyayninkuta chinkachisqa runakunahinam tukunqaku.” Adventismopa umalliqninkunaqa yuyayninkuta chinkachisqa runakunahinam tukunqaku, qhepa punchawkunapa historiapi chay pacha, machasqa kayninku rikuchisqa kaptin “mana allin espiritukunapa pakasqa llamkayninkuna” kasqanta.

Qhipa p'unchaykunapi Jerusalén llaqtapi runakunata kamachiq asipayasqa qharikuna rurasqankumanta huk kichasqa kasqanmi kachkan. Chay kichasqa kasqaqa Millerpa musquyninpi rikuchisqa karqan, maypachachus Miller mañakusun, hinaspataq huk punku kicharisqa karqan. Chayqa pasan huk ratullapaq ñawinkunata wisq'ananmanta ñawpaqllata, chaymi sut'inchin pachak tawka tawa chunka tawa waranqa sellasqa runakunapa sellay ruranapa ancha tukukuyninta. Huk punkupa kichariyninqa dispensaciónkuna tikrakuyta reqsisichin, hinaspataq chay pachapi kimsa kaq angelpa Laodicea kuyuyñinqa kimsa kaq angelpa Filadelfia kuyuyñinman tikran.

Isaías qillqasqa pasajepi, Efraínpa machasqa runakunaq mana allin rurasqankumanta huk pisiyachisqa willakuy kashan; paykunaqa kay runakuna kanku, “chiquap sonqowan waqaychaqkuna hina sayananpaq kasqankumanta.” Chay pisiyachisqa willakuyqa kayhinam nisqa kashan: ““Cheqaqtapuni qankunaq tukuy imata kutichispa wakmanta churayniykichikqa manka ruwaqpa ñiqin allpankama yupasqa kanqa; manachu rurasqa kaqniyqa ruwaqninmanta ninman, Mana paychu ruwawarqan? utaq kamasqa kaqniyqa kamasqanmantachu ninman, Payqa manam yachayniyuqchu karqan?””

Millerpa “sapa p'unchayllapi” nisqanta reqsisqanqa, yaqa pagano yupaychay hina icha pagano Roma hina, tukukuyninpi Satanáspa unanchaqninmi; Satanáspas pagano Romapas iskayninku dragón hina rikuchisqa kanku.

“Chhaynaqa, dragón nisqa, ñawpaqtaqa, Satanasta sut'inta rikuchin; ichaqa iskay ñiqin yuyaypiqa, Roma pagana nisqap unanchanmi.” The Great Controversy, 439.

Qhipa p'unchaykunapi Jerusalén llaqtata kamachiq runakuna-manta rimashaspa, Hermana White nin: “Wakinqa mast'arikusqaña kanku chay qhuyu tutayawan, mayqenchus allin yachachiyta waqllachin, pantasqa yachachiyta churaykuspa. Profecía nisqa rikuchisqa p'unchayqa chayaramunña. Jesucristo mana unanchasqachu. Payqa paykunapaq huk willakuylla kasqanman rikch'akun.” 1901 watapi, Alemania suyummanta Adventismo ukhumanta huk pusariq qallarín apostata protestantismopa pantasqa qhawariyninta “sapa p'unchaypaq” nisqamanta Danielpa

libropi yaykuchiyta. Chay qhawariyqa sut'inchán "sapa p'unchaypaq" nisqaqa Cristopa santuariopi llamk'asqan kasqanta, utaq chay yuyaypa huk rikch'ayninta. "Huk rikch'aynin" nispa nini, imaraykuchus 1901 watamanta qhipaman hamuq historiapi chay llullakuyqa imaymana énfasiswan churakusqa karqan; ichaqa chay pantasqa qhawariykunaqa sapa kuti rikuchinku tukuychasqapiqa "sapa p'unchaypaq" nisqaqa Cristopa imayna llamk'asqantapas rikuchisqanta.

"Kada punchawpaq" nisqanmanta yachachikuy, mayqintachus Miller supaypa unanchanman hina reqsirqan, qhepa p'unchaykunapi Adventismopiqa Cristop unanchanmi. 1901 watapi chay yuyay yaykuchisqa kaptin, ancha pisi runakunan "kada punchawpaq" Cristop unanchan kasqanta, mana Satanásqa unanchanninta chaskirqanku; ichaqa 1930 watakunakamaqa "kada punchawpaq" yachachikuypa qori rumi kasqan, mayqintachus Millerqa 2 Tesalonicenses, capítulo iskaypi tarisqa cheqaq kaypa vena-mantan orqorqan, qhespichisqa karqan, imaynatachus Levítico iskay chunka suqtayuqpi "qanchis kuti" nisqa 1863 watapi qhespichisqa karqan hinata. Imaynachus 1863 watamanta 1930 watakunakama Adventismoqa umalliqninkunata tikrarqan, mana chayta reqsispalla.

"Hermanokuna, qankunapa peligroykita rikuni, hinaspa yapamanta tapuykikichis: qankuna pantasqakunaqa, mana allin ruwasqaykichista chaninchaypaq imatapas ruwankichischu? Almakunaqa ichapas mitkakuspa purishanku, tutayaypi purispa, chakiykichispa ñanniykichista mana chiqanchasqaykichisrayku. Sichus confianzapi churasqa puestokunapi kashankichis, aswan kallpawanmi qankunata mañakuykicheq, kikiykichispa almakunapa raykun hinaspa qankunata pusak hina qhawariqkunapa raykunpas, Diospa ñawpaqenpi arrepentikuychis sapa pantasqa ruwasqaykichismanta, hinaspa pantasqaykichista confesakuychis."

"Sichusonqoyki mana allin kasqanta munaynikiwan qipiykuspa, hinaspa hatunchakuywan chaymanta kikiyki cheqaq kayniyoq kasqaykiwan pantasqaykikunata mana willakuspaykiqa, Satanasp tentacionninkunaman urmaykusqa saqisqa kanki. Señor pantasqaykikunata qhawachisunki chay pacha mana wanakuspayki, mana huchaykita willakuspaykiqa, paypa providencian kutin-kutinmi chay pachallaman pusasunkiman. Kikin niraq pantaykunata ruwanaykipaq saqisqa kanki, yachayniyoq kaytaqa pisiqllaspa qipankiraqmi, hinaspa huchata chiqap kaypaq sutichanki, chiqap kaytataq huchapaq. Kay qhepa p'unchaykunapi atipasqa kachkanqa chay llulla pantachiykunaqa muyuriysunkim, hinaspa umalliqniykita tikranki, mana yachaspaña chayta ruwasqaykita." Review and Herald, December 16, 1890.

Jerusalén llaqtapi runakunata kamachiq asipayasqa qari-kunaqa, "kamachisqa atiykunapi churakusqa" qari-kuna kaspanku, huchata chaninnaq kayman sutichanqaku, chaninnaq kaytataq huchaman; hinallataq, "Imaymana tikrayniykichisqa cheqaqtapuni allpa mankha rurana qirupaq llamp'u allpankama yupasqa kanqa; ¿manachu rurasqa imaqa ruraqninmanta ninman: Mana paychu ruwarqa? utaq sayachisqa imaqa sayachiqninmanta ninmanchu: Mana yachayniyuqchu karqa?" Adventismopa tawa miraykunapi wiñaq pantaypi hatarikuypiqa, "kamachisqa atiykunapi" kaqkuna umalliqkunata tikrachinku, ichaqa mana yachankuchu. Mana yachankuchu, imaraykuchus pantasqankumanta qawachikuq willakuykunata wiñaypaq, sapa kutinpas, chinkachispa qichurqanku. Chay wiñaq hatarikuy pantaypiqa, "yachaysapa qari-kunapa yachayninku

chinkapunqa, yuyayniyuq qari-kunapa hamut'ayninkutaq pakasqa kanqa.”

Imakunata tikramunku huch'uykama hatunkama, huchataq sutichanku allinkayman, allinkaytataq huchaman. Kay hatariypa unanchanqa “sapa punchaw” nisqa yachachiymin; Millerpaqaq satanapa unanchan karqa, kunan p'unchawkunapi Adventismonataq Cristopa unanchan kasqanta reqsichin. Imaynachus huk kuti William Millerpa profetakunata churana nisqanpa marq'aynin karqa, chayqa kunanmi machasqa asipayakuq runakunapa machayninpa unanchan tukupun, paykunaqa Jerusalén llaqtapa runakunata kamachinku. “Sapa punchaw” nisqawan tinkisqa unanchayqa, Danielpa qillqasqanpi, Adventismopa qallariyninpi Millerpa kajonninpi reqsikurqanchik chaypacha inti hina llihipirqa; ichaqa qhepa p'unchawkunapi chay cheqaq kayqa chunka kuti astawan llihipin, imaraykuchus chunka yupayqa huk pruebapa unanchanmi, ñawpa Israelpaqtaq chunka kaq pruebapa tukukuq prueba karqa.

Fariseokunaq kunan p'unchawpi kaqkunam “Cristopa ruwayninkunata” “supaypa atiyninman” “nispa churarqunku”, paganismota “Diospa ch'uya atiynin” kasqanta reqsichispa.

“Fariseokunaqa Espíritu Santopa contran huchallikurqanku. Rimaypi atiyñinkuqa kay pachapa Qespichiqninta qamiykachanankupaqmi llamk'achisqa karqan, hinaspa qillqaq angelqa siminkuta hanaq pacha librukunapi qillqarqan. Paykunaqa Diostaq ch'uya kallpanta, Cristopa ruwasqanpi rikuchisqa kashaqta, supaymanta hamuq kallpakunamanmi tupachirqanku. Mana atirqankuchu Paypa musphay ruwayninkunamanta qispiyta, nitaqmi chaykunataqa runapa pachamanta kaq imakunallawanpas sut'ichiyta; chayrayku nirqanku: ‘Kaykunaqa supaypa ruwayninkunam.’ Mana ñiypiq Diospa Churinta runallata hina rimarqanku. Ñawpaqinkupi ruwasqa hampiy ruwaykunaqa, mana pipas ruwasqan nitaq ruwana atisqan ruwaykuna, Diospa kallpan rikuchikuyninmi karqan; ichaqa paykunaqa Cristota ukhu pacha wan qhatisqa kasqanmanta tumpaykurqanku. Sinchi sunqu, phiñasqa, fierro sunqu, llapa willakuq chiqaq kayman ñawinkuta wisq'anankupaqmi yuyaychakurqanku, chayhinataq mana pampachasqa huchata ruwarqanku.” Manuscript Releases, volumen 4, 360.

Qatiq qillqasqapi qatiq yachay yapakuq kasqanta, ñawpaq angelpa kuyuriyninpi kicharisqa karqan chayta, qhipa qillqasqapi qhawarisun.